

ORTHOPEDISCHE SCHOENTECHNIEK

Samenvatting en conclusies

De belangrijkste bevindingen uit recent onderzoek¹ zijn als volgt samen te vatten.

- De vraag naar orthopedische schoenen en aanpassingen groeit. De vergrijzing en de toename van het aantal mensen met welvaartsziektes zoals diabetes en overgewicht zorgen voor deze groei.
- De samenwerking tussen de orthopedische schoentechnische bedrijven en met aanverwante disciplines groeit.
- De beroepskolom Orthopedische Schoentechniek wordt in 2009 opnieuw in kaart gebracht. Dit zal consequenties hebben voor de uitvoering van het onderwijs.
- In 2010 start de pilot van het Oriëntatiejaar Gezondheidstechniek van de Dutch HealthTec Academy. De bedoeling is dat het aantal leerlingen binnen de Orthopedische Schoentechniek hierdoor in de toekomst weer gaat stijgen.

Branche

Stijging van de brancheomzet

In 2004 steeg de brancheomzet exclusief btw van 162 miljoen euro in 2003 naar 169 miljoen euro. De verwachte omzet in 2005 was 176 miljoen euro. Er was een duidelijke omzetstijging zichtbaar. Zowel in 2007 als in 2008 is de omzet van de orthopedische schoentechniekbranche toegenomen².

Tabel 1 Totale verzekerde kosten Orthopedisch schoeisel en schoenvoorzieningen 2004-2008³

	2004	2005	2006	2007	2008
C10 Orthopedisch schoeisel en schoenvoorzieningen	63.452.000	65.530.000	88.349.000	92.276.000	104.079.000

Bron: GIP/College voor zorgverzekeringen 2009 (23-06-2009)

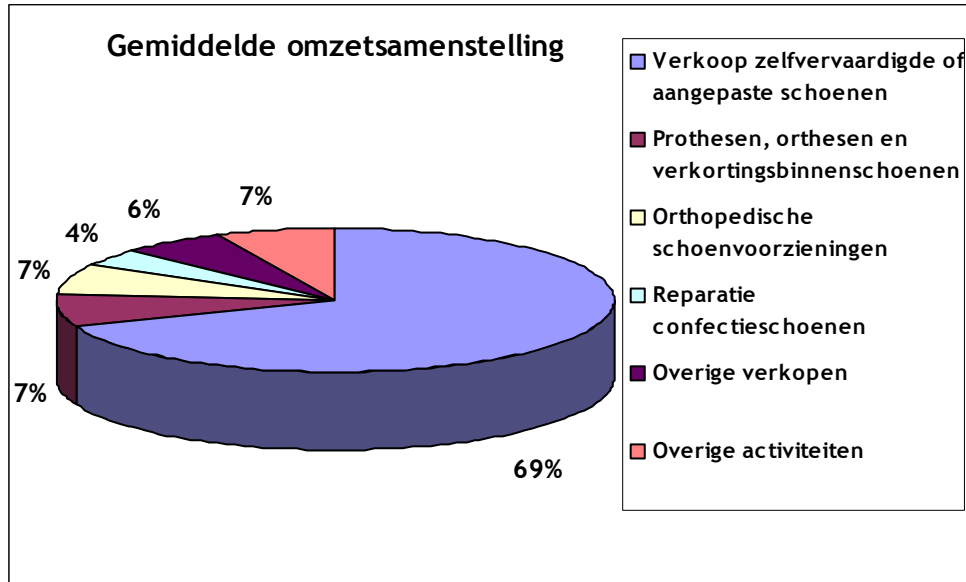
In 2005 vormde de verkoop van zelfvervaardigde of aangepaste schoenen twee derde van de brancheomzet. Bij de specialistische bedrijven is dit gemiddeld zelfs 75% van de omzet.

¹ De branchegegevens in dit hoofdstuk zijn afkomstig uit onderzoek van EIM van 2006. Eind 2009 zal een nieuw EIM onderzoek starten en worden de branchegegevens geactualiseerd. Voor bronvermeldingen zie de bijlagen.

² Aldus Dhr. Keizer van Achmea Zorgverzekeraars (2009)

³ www.gipdatabank.nl, juli 2009. 2004-2005: Raming voor de totale Zfw-populatie (ruim 10 miljoen verzekerden). Vanaf 2006: Raming voor de totale Zvw-populatie (ruim 16 miljoen verzekerden).

Figuur 1

Bron: EIM, 2006

Aantal ondernemingen

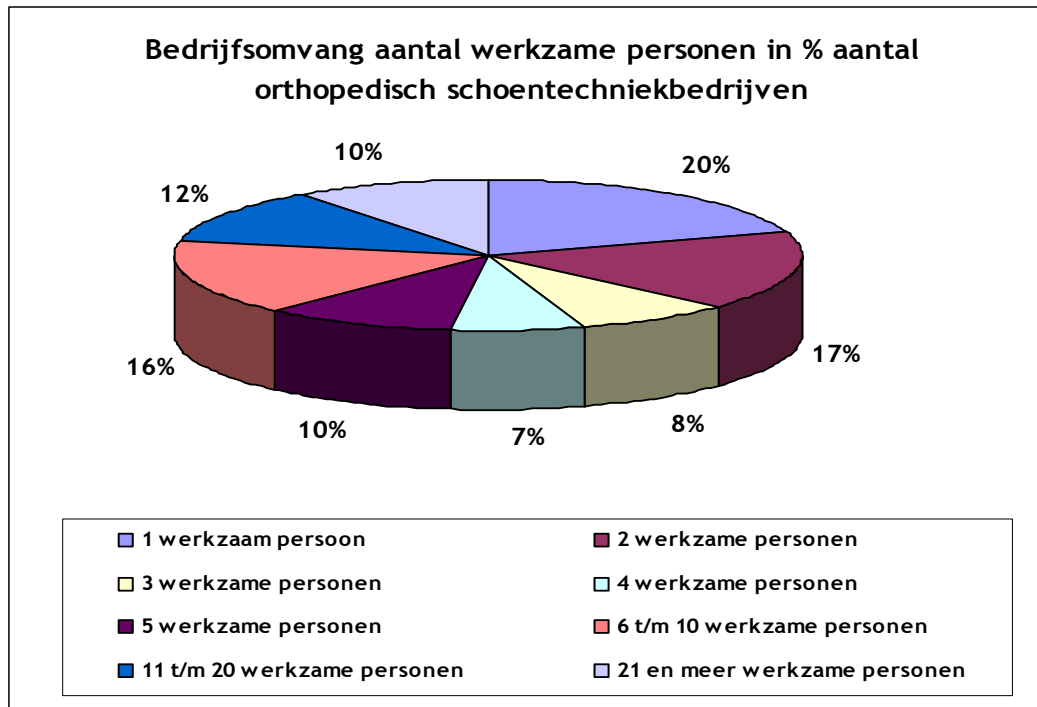
De branche omvatte 230 ondernemingen in 2005. Op basis van hun omzetsamenstelling zijn deze te verdelen in 190 gespecialiseerde orthopedisch-schoentechnische ondernemingen en 40 ondernemingen met orthopedisch-schoentechnische activiteiten. De eerste groep haalt minimaal 50 % van de omzet uit orthopedisch-schoentechnische activiteiten uit de verkoop van zelf vervaardigde of aangepaste schoenen, prothesen, orthesen of verkortingsbinnenschoenen of orthopedische schoenvoorzieningen. Voor de laatste groep is dat tussen de 11 en de 50%. Dit zijn bijvoorbeeld schoenherstellers die orthopedische voorzieningen aan confectieschoeisel aanbrengen en gespecialiseerde schachtenmakerijen.

Sinds 2005 is het aantal ondernemingen afgenomen. Dit heeft te maken met schaalvergroting. Daarnaast vergrijst de branche en is het voor jonge/startende ondernemers steeds moeilijker om te voldoen aan de regelgeving. Hierdoor is opvolging moeilijk.

Bedrijfs grootte

De branche kent zowel kleine als grotere bedrijven. Een kwart van de gespecialiseerde bedrijven telt meer dan 10 werkzame personen (zie figuur 2). Voor een ambachtelijke branche is dit veel. Het aantal zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers) is 20%.

Figuur 2

Bron: EIM, 2006

Lifestyle en wellness

De verander(en)de levensstijl van mensen heeft invloed op de brancheomzet van de orthopedische schoentechniek. Het aantal welvaartsziekten neemt nog steeds toe en als gevolg daarvan zijn meer orthopedische schoenen of orthopedische aanpassingen nodig. Daarnaast hebben mensen steeds meer aandacht voor hun eigen 'wel-zijn' en dat van hun kinderen. Zo vinden ouders het steeds belangrijker dat hun kind goede schoenen draagt. Ze zijn bereid hier meer geld aan uit te geven wanneer het voor hun kind beter is om specifieke schoenen te dragen. Ook wanneer hier een eventuele voorziening voor nodig is. Mensen bewegen steeds meer en langer. Goede (sport)schoenen met eventuele aanpassingen zijn daarbij belangrijk. De orthopedisch schoentechnicus speelt ook in deze markt steeds vaker een rol, met name bij het aanpassen van sportschoenen.

Tabel 2 Aantal gebruikers Orthopedisch schoeisel en schoenvoorzieningen 2004-2008⁴

	2004	2005	2006	2007	2008
C10 Orthopedisch schoeisel en schoenvoorzieningen	68.300	68.800	91.600	94.100	104.700

Bron: GIP/College voor zorgverzekeringen 2009 (23-06-2009)

Samenwerking buiten en binnen de deuren van het bedrijf

Samenwerken is voor de orthopedische schoentechniek steeds belangrijker. Dit kan zowel binnen de deuren van het bedrijf zijn als erbuiten en zowel binnen de eigen branche als met collega's en bedrijven uit aanverwante branches.

- Er vindt in toenemende mate samenwerking met podotherapeuten, fysiotherapeuten, bewegingstechnologen en pedicures plaats, bijvoorbeeld in een multidisciplinair spreekuur. Dit leidt tot goede doorverwijzingen van en naar orthopedische schoentechnici en een goede service aan de consument/patiënt. De orthopedische schoentechniek streeft ernaar

⁴ www.gipdatabank.nl, juli 2009. 2004-2005: Raming voor de totale Zfw-populatie (ruim 10 miljoen verzekerden). Vanaf 2006: Raming voor de totale Zvw-populatie (ruim 16 miljoen verzekerden).

om allround voetspecialist te worden⁵. Dit betekent dat naast de aanpassing en vervaardiging van orthopedisch schoeisel ook andere oplossingen voor voetproblemen worden geïntegreerd in het bedrijf (door bijvoorbeeld samenwerking, het in dienst nemen van podologen of podotherapeuten, het volgen van opleidingen, et cetera).

- Ook zijn steeds vaker verschillende disciplines werkzaam onder één dak. Binnen het orthopedisch schoentechnisch bedrijf zijn dan bijvoorbeeld ook podotherapeuten, bewegingstechnologen en/of pedicures werkzaam en is er plaats voor een schoenenspecialzaak, al dan niet met een schoenhersteller die aanpassingen aan het confectieschoeisel kan doen.
- De ketenvorming in de branche neemt toe. Dit komt mede door de veranderde zorgwetgeving waarbij zorgverzekeraars vooral contracten willen afsluiten met grote leveranciers van orthopedische hulpmiddelen. Naast overnames binnen de branche (horizontale overnames) nemen ondernemingen bedrijven over in aanverwante branches of sectoren om zo hun dienstverleningspakket uit te breiden en hun risico's te spreiden. Daarnaast vinden er ook verticale overnames plaats waarbij leveranciers in de keten worden overgenomen.

Werkdifferentiatie

Op dit moment zijn er op het gebied van werkdifferentiatie ontwikkelingen binnen de orthopedisch schoentechnische branche. In 2009-2010 zal met behulp van een onderzoek de hele beroepskolom Orthopedische (Schoen)Techniek opnieuw in kaart worden gebracht. Uitgangspunt is de globale beroeps(opleidings)kolom zoals deze door de NVOS is ontwikkeld.

In schema ziet deze beroeps(opleidings)kolom er als volgt uit:

Ontwikkelingen in technologie en materiaal

CAD/CAM-systemen worden steeds meer gebruikt voor zowel leesten als steunzolen. Door de verdere ontwikkeling van CAD/CAM-systemen en combinatie met freesmogelijkheden van voetbedden en leesten kan een steeds grotere groep mensen individueel geschoeid gaan worden.

⁵ Orthopedische Schoentechniek (december 2005). Voorzitter NVOS in gesprek met zorgverzekeraars Menzis en Achmea Zorg

Arbeidsmarktsituatie

Werkgelegenheid

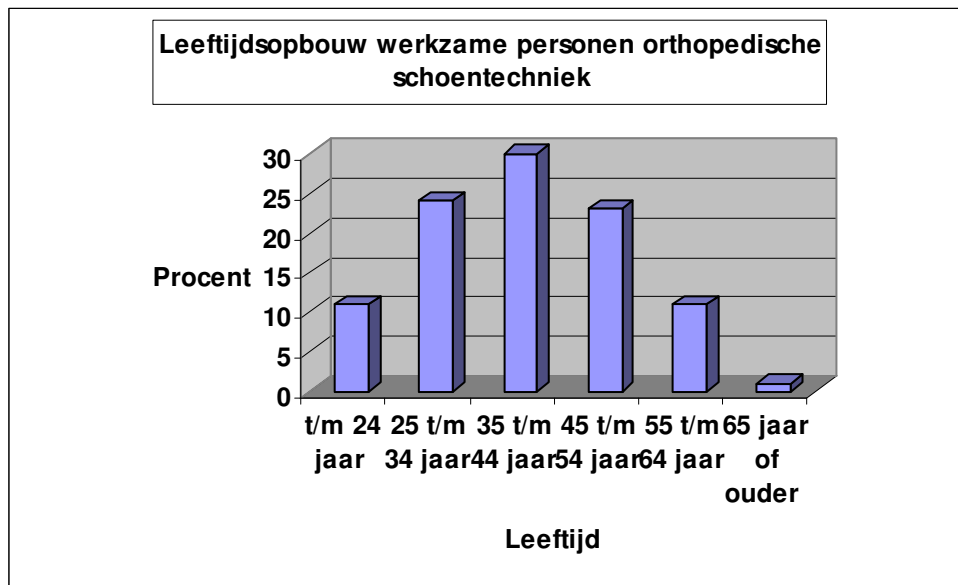
Het aantal werkzame personen in de branche was 2110 in 2004. In 2005 werd een lichte stijging verwacht van 60 personen. Deze 2170 mensen zouden met elkaar 1720 fte bezetten (EIM 2006). Vertegenwoordigers van de branche geven aan dat het aantal in de branche werkzame personen in 2008 waarschijnlijk (licht) is gestegen.

Personeelskenmerken

Iets meer dan een derde van de in de branche werkzame personen is vrouw. Relatief veel vrouwen hebben een administratieve functie in de branche. In de branche zijn geluiden te horen dat door de komst van het hbo het aantal vrouwen binnen de branche toe zal nemen. Ongeveer de helft van de in de branche werkzame personen heeft een leeftijd tussen de 25 en 45 jaar, zoals in figuur 3 is te zien. 65% van de werkzame personen is jonger dan 45 jaar. Relatief veel werkzame personen in de orthopedische schoentechniek hebben een hbo-opleiding (EIM, 2006).

Binnen de orthopedische schoentechniek is een vergrijzing zichtbaar die vergelijkbaar is met het landelijk gemiddelde. Hier moet aandacht voor zijn binnen de branche. De problemen zijn echter minder dan bij een aanverwante branche als de schoenherstellers.

Figuur 3

Bron: EIM, 2006

Arbeidsmarktperspectief

Op 1 juni 2009 waren er binnen de Orthopedische Schoentechniek tussen de 30 en de 35 vacatures. Dit was een lichte daling ten opzichte van 1 maart, toen er tussen de 35 en de 40 vacatures waren. Ongeveer de helft van de vacatures betreft functies in de paskamer.

Als orthopedisch schoentechnicus in loondienst kun je in 2009 minimaal rekenen op een bruto salaris van zo'n € 1.800,- per maand⁶. Dit kan oplopen tot ruim € 2.800,-. Dit is exclusief 8% vakantiegeld en een eindejaarsuitkering.

Als zelfstandig orthopedisch schoentechnicus krijg je veelal een vergoeding op basis van afspraken met ziektekostenverzekeraars. Je inkomen is in dat geval afhankelijk van het aantal mensen dat je behandelt en van het type behandelingen.

⁶ www.gobnet.nl, 2009

Onderwijsinformatie

Onderwijs op meerdere locaties

Er zijn dit jaar twee locaties waar de mbo-opleidingen orthopedische schoentechniek worden uitgevoerd. SVGB Opleidingencentrum in Nieuwegein, onder licentie van het Koning Willem I College in Den Bosch en het Arcus College in Heerlen. Op het laatstgenoemde roc wordt eenmalig de kwalificatie Onderwerkmaker uitgevoerd. Alle leerlingen zijn werknemers van Emma Veiligheidsschoenen uit Brunssum, een onderdeel van sociale werkvoorziening Lycom.

Mogelijke vervolgopleidingen zijn:

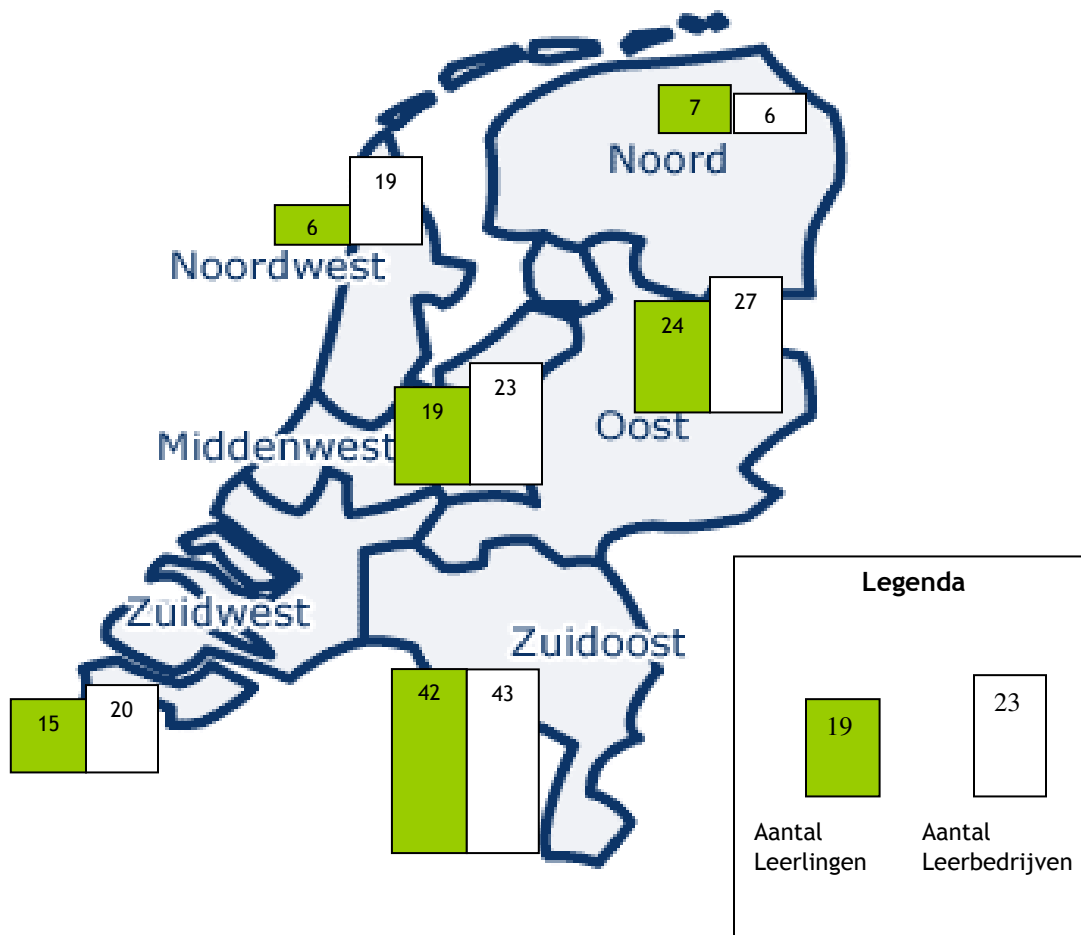
- Hbo-opleiding Orthopedische Technologie, Fontys Hogeschool Eindhoven (voltijd en duaal)
De studie is een samenwerkingsverband tussen Fontys Hogescholen en de Katholieke Hogeschool Kempen in Geel, België. Daar bestaat de opleiding nu ruim tien jaar.
- Hbo-opleiding Podotherapie, Fontys Hogeschool Eindhoven (in Amsterdam in deeltijd)
- Hbo-opleiding Podotherapie, Saxion Hogeschool Enschede
- Hbo-opleiding Bewegingstechnologie, Haagse Hogeschool Den Haag

Vanaf september 2009 gaan binnen Fontys Hogeschool Eindhoven de opleidingen Podotherapie en Orthopedische Technologie samenwerken.

Overzicht leerlingen/leerbedrijven

In figuur 4 staat een overzicht van het aantal leerlingen en leerbedrijven per CWI-regio.

Figuur 4

Bron: SVGB, 2009

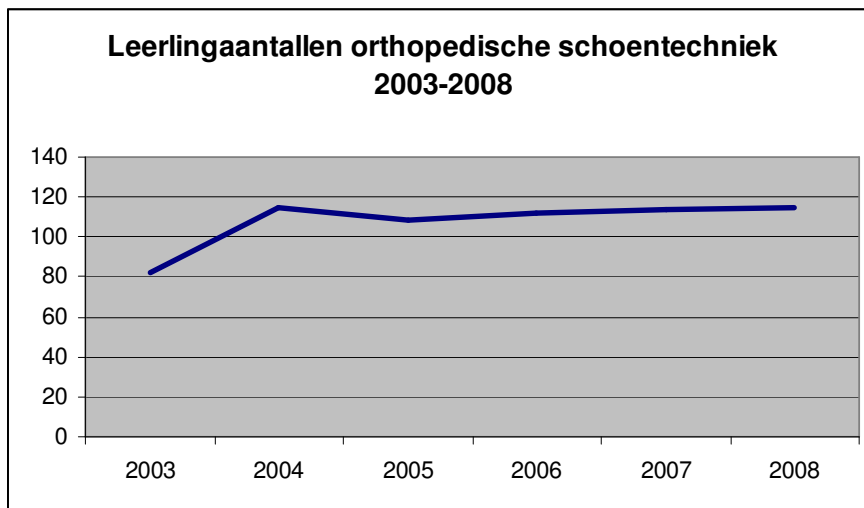
De opleiding orthopedische schoentechniek is een bbl-opleiding, wat betekent dat de leerlingen al werkzaam zijn in een bedrijf. Hierdoor zijn er voldoende beroepspraktijkvormingsplaatsen (bpv-plaatsen) in verhouding tot het aantal leerlingen in de branche. Ook voor de nabije toekomst zijn er naar verwachting genoeg bpv-plaatsen beschikbaar in elk CWI-district.

Kenmerken leerlingpopulatie

Het aantal leerlingen binnen de orthopedische schoentechniek is stabiel ten opzichte van de voorgaande jaren. Wanneer de leerlingen van het Arcus College klaar zijn met hun opleiding tot onderwerkmaker zal het aantal leerlingen waarschijnlijk dalen.

90% van de 115 deelnemers aan één van de opleidingen binnen de orthopedische schoentechniek is man.

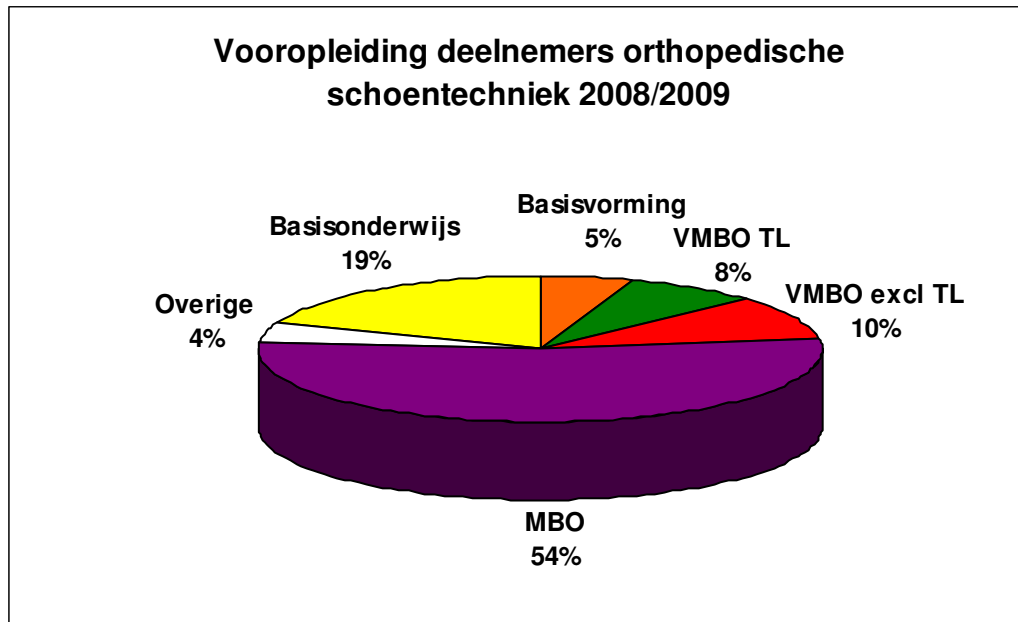
Figuur 5

Bron: CFI, 2004-2009

Zoals te zien is in figuur 6 heeft 54 % van de deelnemers aan een opleiding binnen de orthopedische schoentechniek al een opleiding binnen het mbo achter de rug. Voor een deel zijn dit opleidingen binnen de orthopedische schoentechniek zelf.

Figuur 6

Bron: CFI, 2008

Zoals in tabel 1 zichtbaar is, is het aantal gediplomeerden in de orthopedische schoentechniek het afgelopen kalenderjaar vrijwel gelijk gebleven met 2007.

Tabel 3 Gediplomeerde uitstroom orthopedische schoentechniek

	2005	2006	2007	2008
Niveau 2	7	14	7	12
Niveau 3	1	15	13	14
Niveau 4	13	14	15	8
Totaal	21	43	35	34

Bron: CFI, 2009

Dutch HealthTec Academy

Om het tekort aan kwalitatief goed geschoolde mensen binnen de gezondheidstechnische branches op te vangen hebben onderwijs en bedrijfsleven de handen ineen geslagen. Samen hebben zij de Dutch HealthTec Academy opgericht. Hierin worden bestaande opleidingen in de gezondheidstechniek samengebracht in één school. Binnen de Dutch HealthTec Academy start in september 2010 een Oriëntatiejaar Gezondheidstechniek. Gedurende een jaar maken de leerlingen kennis met de verschillende gezondheidstechnische beroepen, zodat ze een gerichte, gemotiveerde en gefundeerde beroepskeuze kunnen maken.

Beroepskolom Orthopedische (Schoen)Techniek

Zoals al bij de brancheontwikkelingen vermeld is, start in 2009 een project waarbij de beroepskolom Orthopedische (Schoen)Techniek opnieuw in kaart wordt gebracht. Dit heeft grote consequenties voor de opleidingen. Met name de kwalificatie Adviseur Gezondheidstechnische Voorzieningen zal na afloop van het project anders ingevuld zijn, is de verwachting.

Bijlagen hoofdstuk orthopedische schoentechniek

Tabel 1 Leerlingaantallen orthopedische schoentechniek schooljaar 2008/2009 uitgesplitst naar CWI-district

	Niveau 2 Onderwerk Maker	Niveau 2 Schoen Technisch Voorzieningen Maker	Niveau 2 Orthopedisch Schoen Technisch Medewerker	Niveau 3 Leesten Maker	Niveau 4 Orthopedisch Schoen Technicus	TOTAAL
	ROC Arcus College	ROC Koning Willem 1	ROC Koning Willem 1	ROC Koning Willem 1	ROC Koning Willem 1	
Midden-West	0	3	1	10	5	19
Noord	0	1	2	4	0	7
Noord-West	0	0	1	2	3	6
Oost	0	3	2	10	9	24
Zuid-Oost	15	6	5	8	8	42
Zuid-West	0	1	5	6	3	15
Buitenland	0	1	0	1	0	2
TOTAAL	15 BBL 0 BOL	15 BBL 0 BOL	16 BBL 0 BOL	41 BBL 0 BOL	28 BBL 0 BOL	115 BBL 0 BOL

Bron: CFI, 2009

Tabel 2 Leerbedrijfaantallen orthopedische schoentechniek schooljaar 2008/2009 uitgesplitst naar CWI-district

	Aantal
Midden-West	23
Noord	6
Noord-West	19
Oost	27
Zuid-Oost	43
Zuid-West	20
Buitenland	3
Totaal	141

Bron: SVGB, 2009

Bronverwijzingen

Onderzoeksrapporten

- EIM (2006). *Structuuronderzoek Orthopedische schoentechnische bedrijven 2006*. EIM, Zoetermeer

Personen

- Dhr. R. Jansen
- Dhr. J. Haagen

Vakblad

- Orthopedische Schoentechniek

Internetsites

- www.gipdatbank.nl, juli 2009
- www.gobnet.nl
- www.fontys.nl